

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

GEOGRAFIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 10 stron (zadania 1-21).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań zamieszone są w treści zadania
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. Podczas rozwiązywania zadań konkursowych można korzystać z prostego kalkulatora.

KOD UCZNIĄ

--	--	--

Stopień: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

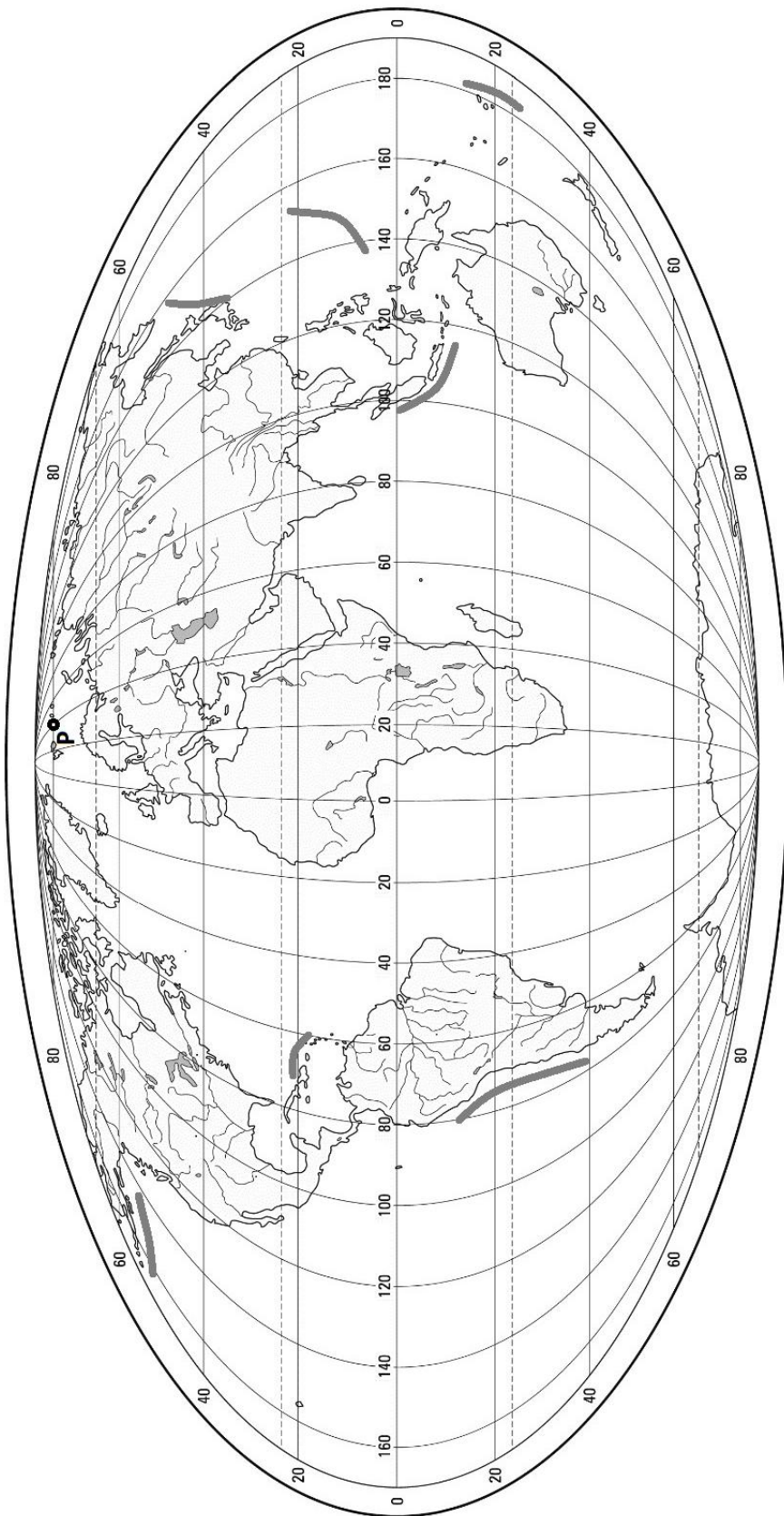
WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Suma Punktów
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	2	2	3	3	4	3	3	1	3	3	4	2	4	5	5	2	3	1	2	3	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																						

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia – 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący – .....
2. Członek komisji sprawdzający pracę – .....

1 cm – 2000 km

Zadanie 1. (2p)

Ukształtowanie powierzchni Ziemi jest bardzo urozmaicone. Na dnie oceanicznym dominują wielkie formy, czyli baseny oceaniczne. Najmniejszy udział mają rowy. Zaznacz na mapie na str.2 odpowiednimi literami podane poniżej rowy oceaniczne.

- A. Rów Tonga
- B. Rów Puerto Rico
- C. Rów Mariański
- D. Rów Jawajski

Zadanie 2. (2p)

W tabeli przedstawiono najwyższe szczyty niektórych kontynentów. Przyporządkuj podanym kulminacjom ich wysokość bezwzględną oraz dla każdego z nich dopisz kontynent, na którym występują.

Wysokości bezwzględne szczytów: 8850 m n.p.m., 6960 m n.p.m., 6194 m n.p.m., 5895 m n.p.m

<i>Szczyt</i>	<i>Wysokość bezwzględna</i>	<i>Kontynent</i>
Aconcagua		
McKinley		
Mont Everest		
Kilimandżaro		

Zadanie 3. (2p)

Najniżej położonymi na lądach formami ukształtowania powierzchni Ziemi są depresje. Na Nizinie Nadkaspijskiej, która ma 200 tys. km² depresje zajmują aż 50% jej powierzchni. Oblicz powierzchnię tej depresji na globusie w skali 1:80 000 000, a wynik podaj w mm².
Zapisz obliczenia:

Wynik .....

Zadanie 4. (3p)

Oświetlenie Ziemi w ciągu roku zmienia się. Uzupełnij poniższy tekst **pozostawiając poprawne**, a skreślając błędne odpowiedzi.

*Najbardziej na Ziemi jest oświetlona strefa międzyzwrotnikowa, której granicą jest na północy zwrotnik **Raka/ Koziorożca**. Tylko w tej strefie Słońce góruje w zenicie **raz/ dwa razy** w ciągu roku. Na równiku zenitalne położenie Słońca w momencie górowania występuje w pierwszym dniu **wiosny i jesieni/ lata i zimy**. W szerokościach umiarkowanych na półkuli północnej w dniu przesilenia letniego dzień jest coraz **krótszy/ dłuższy** w miarę zbliżania się do koła podbiegunowego. Pomiędzy kołami podbiegunowymi a biegunami występuje zjawisko dnia i nocy polarnej. W czerwcu w miarę zbliżania się do bieguna północnego noce polarne są coraz **krótsze/ dłuższe**.*

Zadanie 5. (3p)

Odczytaj współrzędne geograficzne punktu **P** z mapy na str. 2 i oblicz wysokość Słońca w tym miejscu w dniu przesilenia letniego i zimowego.

szerokość geograficzna: .....

długość geograficzna: .....

Zapisz obliczenia wysokości Słońca:

przesilenie letnie: .....

.....

przesilenie zimowe: .....

.....

Zadanie 6. (4p)

a. Obok opisu klimatu wpisz do tabeli nazwę strefy klimatycznej i dobierz wyspę, dla której ten klimat jest charakterystyczny.

<i>Opis klimatu</i>	<i>Strefa</i>	<i>Wyspa</i>
Średnia temperatura powietrza w najchłodniejszym miesiącu to ok. 10°C, latem ponad 25°C. Opady głównie w półroczu chłodniejszym.		
Średnia temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu poniżej 10°C.		
Średnia temperatura powietrza w najchłodniejszym miesiącu powyżej 15°C, a latem przekracza 30°C. Przeważają opady w półroczu letnim..		
Średnia temperatura powietrza Najwyższa w lutym, ok. 28°C, a najniższa w lipcu, ok. 25°C. Opady przez cały rok (suma ok. 2000 mm) z maksimum w marcu.		

Wyspy: Kuba, Nowa Gwinea, Sycylia, Ziemia Baffina.

b. Dobowe i sezonowe zmiany temperatury powietrza, woda oraz roślinność mogą powodować procesy wietrzenia skał. Rozpoznaj na podstawie form terenu zamieszczonych na fotografiach przeważający typ wietrzenia. Wpisz nazwy typów wietrzenia w odpowiednie miejsca pod fotografiami.

		
a.....	b.....	c.....

Źródło: www.google.pl

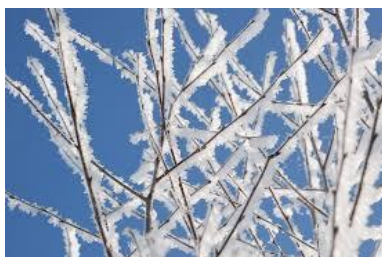

Zadanie 7. (3p)

Jednym ze składników strefowości klimatu jest rozmieszczenie opadów. Do podanych w tabeli obszarów dopisz określenia ilości opadów, które są charakterystyczne dla nich (**małe** – poniżej 250 mm w skali roku; **duże** – powyżej 2000 mm).

Obszar	Opady małe / duże
Półwysep Arabski	
Nizina Orinoko	
Nizina Gangesu	
Archipelag Malajski	
Antarktyda	

Zadanie 8. (3p)

Rozpoznaj rodzaj osadu atmosferycznego na podstawie fotografii oraz wskazanej temperatury powietrza i wpisz jego nazwę w wykropkowane miejsce pod fotografią.

		
a.....	b.....($t > 0^{\circ}\text{C}$)	c.....($t < 0^{\circ}\text{C}$)

Źródło: www.google.pl

Zadanie 9. (1p)

Zaznacz właściwe rozpoczęcie i dokończeniem zdania.

A	Prądy morskie ciepłe	wpływają na klimat wybrzeży powodując	1.	spadek temperatury powietrza i podwyższenie sum opadów
B	Prądy morskie zimne		2.	spadek temperatury powietrza i obniżenie sum opadów.

Zadanie 10. (3p)

Przyporządkuj wszystkie wymienione cechy – odpowiednio klimatowi morskiemu lub klimatowi kontynentalnemu, wpisując w miejscu kropek wybrane litery.

- A. duże dobowe i roczne amplitudy temperatury powietrza
- B. małe dobowe i roczne amplitudy temp. powietrza
- C. duże sumy opadów rocznych
- D. gorące i suche lato
- E. chłodne i wilgotne lato
- F. mroźna i sucha zima

Klimat morski: ..... **Klimat kontynentalny:** .....

Zadanie 11. (3 p)

Najwyższymi falami, powstającymi na oceanach są tsunami. Podaj przyczynę powstawania tych fal oraz dwie charakterystyczne dla nich cechy (poza dużą wysokością).

przyczyna .....

cecha 1. ....

cecha 2. ....

Zadanie 12. (4p)

Podaj do jakiej zatoki uchodzą wymienione poniżej rzeki. Następnie zaznacz je wzdłuż biegu **kolorem niebieskim** na mapie na str. 2 i podpisz zgodnie z podaną numeracją.

1. Niger .....

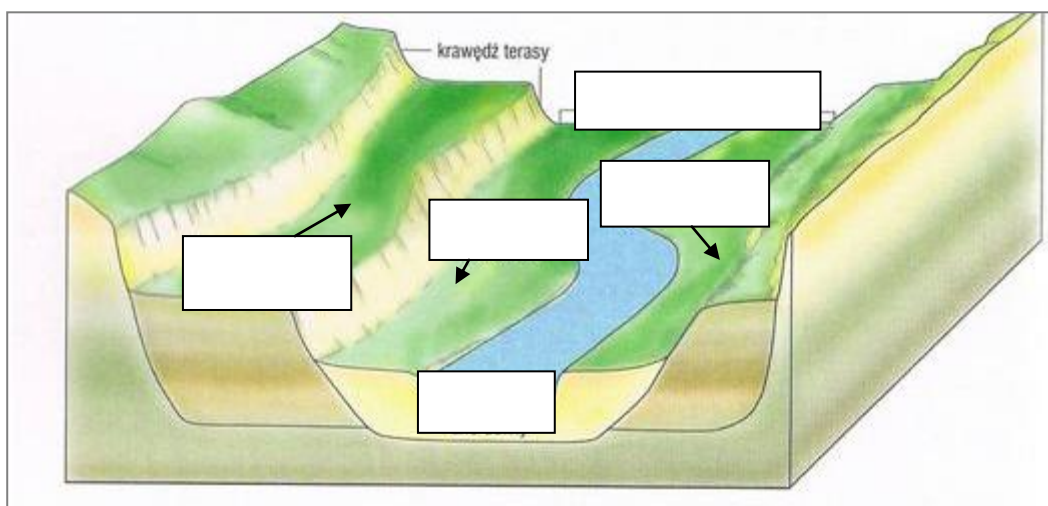
2. Kolorado .....

3. Parana.....

4. Eufkrat.....

Zadanie 13. (2p)

Uzupełnij ilustrację przedstawiającą elementy doliny rzecznej o brakujące nazwy, dobierając spośród następujących: *koryto rzeczne, łóżysko rzeki, terasa zalewowa, terasa nadzalewowa*.

Zadanie 14. (4p)

Azja to kontynent o największej powierzchni i dużej rozciągłości. Oblicz rozciągłość równoleżnikową w stopniach wykorzystując do tego współrzędne geograficzne punktów skrajnych.

Podaj brakujące dwie nazwy przylądków.

N	Przylądek	E	Przylądek Dieżniowa
	104°15'E, 77°43'N		169°40'W, 66°05'N
S	Przylądek	W	Przylądek Baba
	103°31'E, 1°16'N		26°04'E, 39°29'N

Zapisz obliczenia:

Wynik.....

Zadanie 15. (5p)

Najgłębszym jeziorem świata jest Bajkał (1642 m). Jest to jezioro będące kryptodepresją.

- Wyjaśnij pojęcie kryptodepresja.....
.....
- Podaj jakim typem genetycznym jest Bajkał?.....

- Zaznacz miejsce występowania Bajkału na mapie świata na str. 2 **skrót**em (J.B.)
- Oblicz na jakiej wysokości jest dno jeziora w najgłębszym miejscu, jeżeli lustro wody jest położone na wysokości 455 m n.p.m.

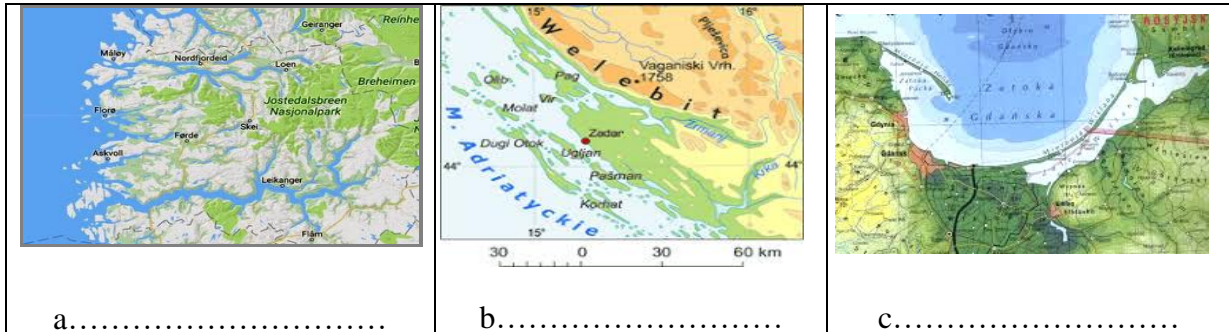
Miejsce na obliczenia:

Wynik .....

Zadanie 16. (5p)

Silnie rozczłonkowana linia brzegowa jest jedną z najbardziej charakterystycznych cech Europy.

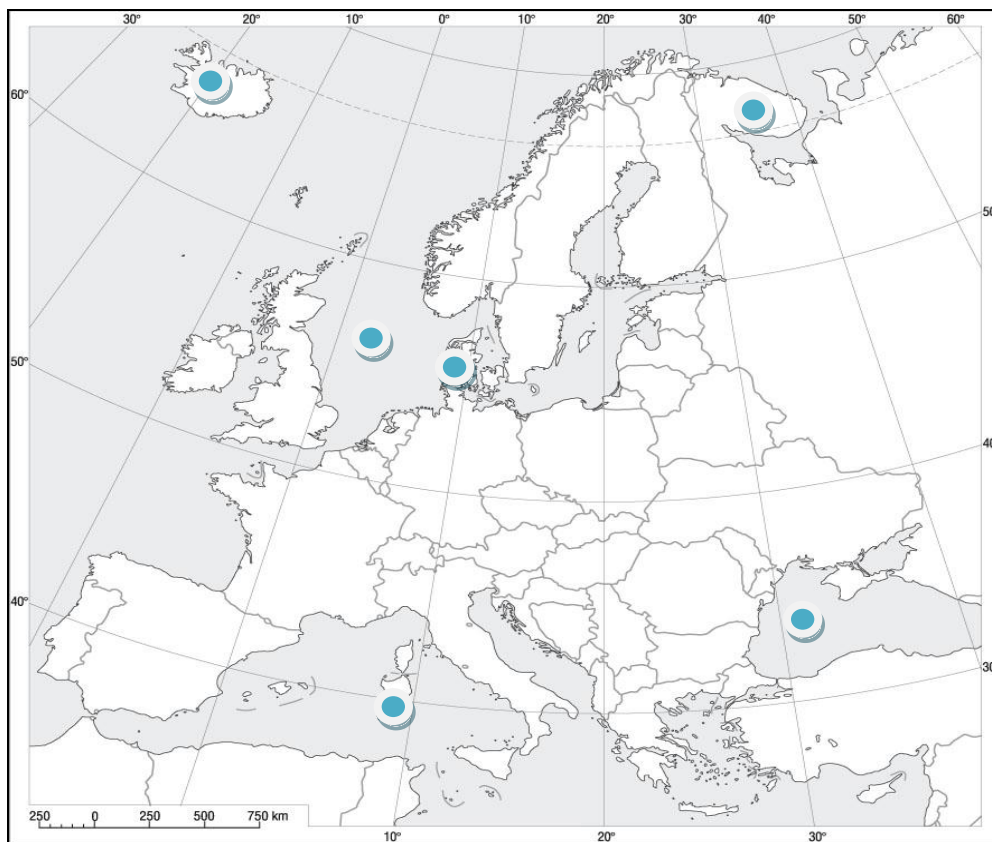
a. Rozpoznaj typy wybrzeży przedstawione poniżej, a następnie wpisz w wykropkowane miejsca nazwy tych typów.

Źródło: www.google.pl

b. Rozpoznaj obiekty zaznaczone kółkami na mapie poniżej, wpisz w te kółka odpowiednie cyfry, a w wykropkowane miejsca ich nazwy.

Półwyspy	1.....,	2.....
Wyspy	3.....,	4.....
Morza	5.....,	6.....

Źródło: Niezbędnik Nauczyciela, Wyd. Szkole PWN, CD

Zadanie 17. (2p)

Zaznacz poniżej te strefy roślinne, którym poprawnie przyporządkowano zestawy dotyczące występowania wszystkich wymienionych gatunków drzew typowych dla tej strefy.

- A. Wilgotny las równikowy - hebanowce, palisandry, kauczukowce
- B. Tajga - modrzewie, jodły, brzozy
- C. Tundra - brzozy, świerki, wierzby
- D. Sawanna - mahonie, akacje, cedry
- E. Las podzwrotnikowy - sekwoje, pinie, dęby korkowe

Zadanie 18. (3p)

Skreśl w zdaniach błędne określenia, tak aby zdania były prawdziwe.

- a) Na półkuli północnej pasaty są wiatrami **północno-wschodnimi** / **południowo-zachodnimi**.
- b) Bryza jest wiatrem lokalnym, który w nocy wieje **od morza** / **od lądu**.
- c) Monsuny są wiatrami **stałymi** / **okresowymi**.
- d) Ruch obrotowy Ziemi **oddziałuje** / **nie oddziałuje** na kierunki wiatrów.

Zadanie 19. (1p)

Zaznacz jedno prawidłowe dokończenie poniższego zdania.

Gleby o małej żyzności, nie nadające się do uprawy to:

- A. bielcowe,
- B. czarne ziemie,
- C. górskie,
- D. mady.

Zadanie 20. (2p)

Uzupełnij schemat przedstawiający przyczyny i skutki nasilenia się efektu cieplarnianego, wpisując w prostokąty odpowiednie litery.

- A. emisja CO₂
- B. zalanie nisko położonych wysp
- C. straty w gospodarce
- D. topnienie lodowców
- E. rozwój energetyki ciepłej
- F. gwałtowne zjawiska pogodowe

Zadanie 21. (3p)

Na podstawie artykułu E. Pryłowskiej-Nowak z Geografii w Szkole (2018), na temat zróżnicowania klimatycznego Peru pod wpływem różnych astrefowych czynników, oceń prawdziwość poniższych zdań.

<i>Cecha</i>	<i>Ocena PRAWDA/FALSZ</i>
1. W peruwiańskich Andach panuje klimat surowy i chłodny z wyraźną piętrowością, temperatury powietrza obniżają się o 1°C na 150 m wraz z wysokością.	
2. Granica wiecznego śniegu w tej części Andów występuje na wysokości 5000 m n.p.m.	
3. We wschodniej części kraju występują wilgotne lasy równikowe, które są siedliskiem kajmana białego, czapli białej, kondora dzunglowego i wielu gatunków papug.	
4. Nad samym wybrzeżem Oceanu Spokojnego w wyniku działania Prądu Peruwiańskiego temperatury są niezbyt wysokie, a opady są małe.	

Brudnopis